

Міністерство освіти і наук і України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Факультет мистецтв
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

Теорія і методика виховання художньо- обдарованої особистості у закладах мистецької освіти

**ЗБІРНИК СТАТЕЙ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

17 – 18 жовтня 2019 року

Частина II

TIME OF ART EDUCATION

**Collection of Articles VII of the All-Ukrainian Scientific-Practical
Conference**

**«Theory and methods of education of the artistically gifted person in the
institutions of art education»**

**Харків
Україна
2019**

УДК 37.032

ББК 85я43

Ч-24

Редакційна колегія

Калашник М.П. – доктор мистецтвознавства, професор

Матвеева О.О. - доктор педагогічних наук, професор

Полубоярина І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор

Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор

Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор

Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, професор

Перетяга Л.Є - доктор педагогічних наук, професор

Фомін В.В. – доктор педагогічних наук, професор (голов.ред.)

Бурма А.В.- кандидат педагогічних наук, доцент

Затверджено редакційно видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Протокол № 6 від 05.11.2019

У збірнику подано статті VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти». Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Ч-24 Час мистецької освіти «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти: зб. статей VII Всеукраїнської наук. - практ. конф. 17-18 жовтня 2019 року) , ч. II / заг. ред. В.В. Фомін – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019 – 268 с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2019

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2019

V. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬО-ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Олена Шнейдер, Олена Віоліна

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ХУДОЖНЬО
ОБДАРОВАНИМИ МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ 167

Світлана Попсуйшанка

РОЗВИТОК АРТИСТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ 180

Ольга Василенко

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ
ШКОЛИ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 184

Н.С.Степанова

МОЖЛИВОСТІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ У ШКОЛІ ПОВНОГО ДНЯ
ДЛЯ ВИХОВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ХХІ СТОЛІТТЯ... 189

Аліса Попова

ІЛЮСТРАЦІЯ ДИТЯЧОЇ КНИГИ ЯК ЗАСІБ ЕСТЕТИЧНОГО
РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ 197

Марина Козорог, Софія Штурхецька

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ 204

VI. ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Євгенія Кумейко, Гао Хефань

ТВОРЧО-ВИКОНАВСЬКА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КОНТЕКСТІ
МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ..... 208

V. Напрями розвитку художньо-обдарованих учнів у закладах середньої освіти

УДК 37.015.31-029:7

Світлана Попсуйшапка

*Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди,
факультет мистецтв,
бм група*

РОЗВИТОК АРТИСТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент І.І. Мартиненко

У статті розглянуто проблему розвитку артистичних здібностей школярів; автором визначено основні умови, завдання та методи роботи педагога з розвитку артистизму дітей.

Ключові слова: *артистичні здібності, музичне мистецтво, умови.*

The article deals with the problem of the development of the artistic abilities of the schoolchildren; the author defines the main conditions, tasks and methods of teachers work for the development of the children's artistry.

Keywords: *artistic abilities, musical art, conditions.*

Сучасна школа не володіє широкими виховними можливостями в плані формування особистості засобами мистецтва, і не використовує цей потенціал в повній мірі, переважно надає дітям знання і прищеплює необхідні виконавські вміння і навички, абстрагуючись від питань артистизму (творчої самореалізації, здатності встановлювати контакти з партнерами по сцені і діалог із залом для глядачів). Але на практиці можливо використання комплексного підходу як засобу розвитку артистичних здібностей школярів на заняттях з музичного мистецтва.

Аналіз основних досліджень. Проблемою розвитку особистості дітей займалися Бочкарьова Л. Л., Крутецкого В. А., Кулагіної І. Ю., Лейтеса Н. С., Лук А. Н., Мухіної В. С., Понамарєва Я. А., Шпрангера Е., Щуркова Н. Е.; праці педагогів-методистів в галузі музичного виховання: Алієва Ю. Б.,

V. Напрями розвитку художньо-обдарованих учнів у закладах середньої освіти

Безбородова Л. А., Осенневой М. С.; по використанню комплексного підходу: Єременко Т. В., Дмитрієвої Л. Г., Черноіваненко Н. М. та інших.

Проте, розвиток артистичних здібностей має здійснюватися при забезпеченні систематичності і послідовності. Ускладнення в роботі відбувається по шляху наростання складності навчально-музичного матеріалу та вимог до якості реалізації творчого задуму.

Викладення тексту статті. Передумовами розвитку артистичних здібностей є формування активної позиції того, хто навчається, який з набуттям ним досвіду проявляється в самостійності рішень і дій. Ця інтеграція (активність і діяльність) вимагає конструктивного підходу і сприяння розвитку творчості, що є умовою успішного формування творчого потенціалу особистості. Для продуктивності творчої атмосфери і розвитку артистичних здібностей необхідний сприятливий мікроклімат в колективі. І це основне завдання вчителя. Ключовим моментом організації успішної творчої діяльності, на наш погляд, є наявність певних стимулів.

Уроки музичного мистецтва створюють великі можливості для прояву схильностей і комплексного розвитку музично-творчих і артистичних здібностей. Кожен виконавець і актор, і співак, і танцюрист, і соліст, і учасник ансамблю. Всім дітям подобається виступати, відчувати себе справжніми артистами на сцені, наслідувати своїх улюблених естрадних співаків, виконувати пісню так, щоб відбилися струнки дитячого «Я».

При розучуванні дитячих естрадних пісень і їх виконавському «освоєнні» можна включити такі структурні компоненти з розвитку артистичних умінь і навичок: пластичні і сценічні етюди, імпровізації (на розвиток артистизму); музично-творчі завдання (на розвиток музично-творчих здібностей); театралізація пісень (оволодіння елементами сценічної майстерності); постановка танцювальних композицій (розвиток рухових умінь, уяви, фантазії).

Практичні вміння можливо здійснювати через вокальну роботу з розучування репертуару, який підбирається відповідно до вікових особливостей

V. Напрями розвитку художньо-обдарованих учнів у закладах середньої освіти

і вокальних можливостей учнів, а також з їх інтересами, що є чимало важливою умовою розвитку вокального голосу. Методика музичного виховання пропонує наступні етапи роботи над піснею:

- вступне слово (бесіда про авторів, історії створення твору);
- показ твору (аудіо, відео показ або живе виконання педагогом);
- аналіз твору (виявлення музичного образу, засобів музичної виразності);
- розучування пісні (по фразам, вокальна робота над інтонацією, звуком, дикцією, диханням, манерою і виразністю виконання);
- виконання пісні або фрагменту пісні від початку до кінця.

Аналіз педагогічної теорії і практики показує також, що спроби розвивати артистичні здібності учнів, не виходячи за межі одного виду мистецтва, збіднюють його інтелектуальний, емоційний і художньо-творчий потенціал, тому що відсутні сприятливі умови для розвитку асоціативного, поліхудожнього мислення, фантазії. Увагу сучасних педагогів і психологів спрямовано на пошук нових методів роботи, які б активізували творче мислення учнів. Важливим моментом при цьому є використання освітніх технологій, спрямованих на творчий розвиток особистості (проблемне і розвивальне навчання, особистісно-орієнтований, практико-діяльнісний, комплексний підходи і ін.) [5, с. 110]. Ці концепції фактично охоплюють всі існуючі типи навчання і виховання в сучасній школі, а також визначають стан і перспективні тенденції її перетворення. Аналізуючи ці концепції можна відзначити, що вони відрізняються один від одного місцем розташування учня в системі загальної та додаткової освіти та запланованого педагогічного ефекту.

Головною метою є пошук шляхів і способів створення максимальних сприятливих умов для розвитку особистості того, хто навчається. Істотними характеристиками зазначеного педагогічного простору є здоров'язберігаюча атмосфера, наявність психологічного комфорту для кожного вихованця, постійне нарощування творчого потенціалу особистості, оволодіння

V. Напрями розвитку художньо-обдарованих учнів у закладах середньої освіти

практичними навичками самостійної діяльності, розвиток постійних інтересів учнів з різними психофізіологічними даними.

Висновок. Отже, щоб артистичні прояви на заняттях мали активний, цілеспрямований характер, необхідно враховувати специфічні фактори музично-педагогічної діяльності: відбирати такий музичний матеріал для занять, який може формувати конкретні творчі навички і в той же час відповідати дидактичним вимогам; використовувати прийоми, методи і форми роботи, що сприяють створенню на музичних заняттях атмосфери творчої активності, зацікавленості, невимушеності; вибирати прийоми показу зразків артистичної творчості в різних видах музичної діяльності, різним способом імпровізувати; розробляти і використовувати серії творчих завдань; встановлювати найбільш раціональні шляхи взаємодії різних видів музично-творчої діяльності на кожному музичному занятті.

Список використаних джерел

1. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей. М. 1998. 123с.
2. Бочкарев Л.Л. Проблемы психологии музыкальных способностей (Пути и перспективы исследования) художественного творчества. Вопросы комплексного изучения. Л.: 1993. 357 с.
3. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: Психологический очерк. 2-е изд. М. : Просвещение, 1991. 93 с.
4. Дмитриева Л.Г. Методика музыкального воспитания в школе: учеб.-метод. пособие для студ. пед. учеб. Заведений. М.: Издательский Центр «Академия», 1998. 2-е изд. 240 с.
5. Осеннева М.С., Безбородова Л.С. Методика музыкального воспитания школьников : учеб. пособие для студ. нач. фак. Педвузов. М.: Издательский центр «Академия», 2001. 368 с.